

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε΄ & ΣΤ΄ ΤΑΞΕΩΝ

Αιτήσεις συμμετοχής 11 Σεπτεμβρίου-18 Οκτωβρίου 2024

Έναρξη προγραμμάτων Δευτέρα 14 Οκτωβρίου 2024

Όλα τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Silent Books: Τα βιβλία που αφηγούνται μόνο μέσα από τις εικόνες τους

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70-90΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

Τα βιβλία χωρίς λόγια (silent ή wordless books) είναι βιβλία μόνο με εικόνες, καθώς οι εικονογράφοι κρατούν συχνά και τον ρόλο του συγγραφέα διαμορφώνοντας την ιστορία. Μια ιστορία εξαιρετικά ανοιχτή στην ερμηνεία του κάθε παιδιού.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι να καλλιεργήσουν τα παιδιά τη φαντασία τους και να δουλέψουν ομαδικά διαμορφώνοντας μια ιστορία. Τα παιδιά θα πρέπει να συνεργαστούν, να ακούσουν ο καθένας την εκδοχή του άλλου και να λάβουν από κοινού αποφάσεις για την τελική εκδοχή, χτίζοντας παράλληλα και διαλόγους για τους άκρως ενδιαφέροντες πρωταγωνιστές τους. Επιπλέον, θα ήταν κέρδος αν τα παιδιά άρχιζαν να εξοικειώνονται με την έννοια της «ερμηνείας» μιας εικόνας, ιδίως σε μια εποχή που οι εικόνες τείνουν να έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στη σύγχρονη ζωή μας.

Μεθοδολογία

- Στο εργαστήρι θα διαμορφώσουμε δύο ομάδες οι οποίες θα δουλέψουν πάνω σε ένα βιβλίο συνεργατικά. Κάθε παιδί θα συμβάλλει με τις δικές του ιδέες προκειμένου να δημιουργήσει η κάθε ομάδα από κοινού την ιστορία της.
- Τα παιδιά θα παρατηρήσουν παρέα τις εικόνες του βιβλίου τους και θα γράψουν κείμενο και διαλόγους χτίζοντας τη δική τους ιστορία.
- Στη συνέχεια, θα σηκωθούν όλοι μαζί και θα την αφηγηθούν προφορικά στην άλλη ομάδα και τους εκπαιδευτικούς καθώς θα βλέπουμε τις εικόνες σε video wall. Πρώτα η μία ομάδα, έπειτα η επόμενη παρουσιάζοντας με αυτόν τον τρόπο την ιστορία τους.

Η άγνωστη Αγία Σοφία Κωνσταντινούπολης

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70-90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Τι κοινό μπορεί να έχουν δύο μαρμάρινα φαντάσματα, μια απρόβλεπτη χειρονομία, ένας Πατριάρχης που έκανε το ποίμνιο να σκάσει στα γέλια την ώρα της Θείας Λειτουργίας, ένας

ιπτάμενος τρούλος και ένα καράβι των Βίκινγκ; Βρίσκονται όλα στον σημαντικότερο ναό της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, την Αγία Σοφία!

Μνημείο παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της Unesco, ο ναός χτίστηκε τον 6^ο αιώνα, στη μορφή που τον γνωρίζουμε σήμερα, κατ' εντολή του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α΄. Για πεντέμισι χρόνια, 10.000 τεχνίτες εργάστηκαν υπό τις οδηγίες των αρχιτεκτόνων Αρτέμιου και Ισίδωρου για να δημιουργήσουν την μεγαλύτερη και λαμπρότερη εκκλησία της αυτοκρατορίας.

Στα εγκαίνια του ναού, που κατάφερε να τετραγωνίσει τον κύκλο, διοργανώθηκε μεγαλοπρεπέστατη γιορτή, όπου διανεμήθηκαν 600 τόνοι σιταριού σε χιλιάδες πολίτες. Ακολούθησαν αυτοκρατορικές στέψεις, βασιλικοί γάμοι, λαϊκές εξεγέρσεις, δολοπλοκίες και τραγικά γεγονότα που κατέστησαν τον ναό αυτό αναπόσπαστο κομμάτι της βυζαντινής ιστορίας. Ωστόσο, παρόλη τη σημασία και φήμη του, ο ναός περιλαμβάνει πολλές άγνωστες πτυχές που έχουν αφήσει έως σήμερα το αποτύπωμά τους στο μνημείο.

Η αρχαία ελληνική αστρονομία συναντά τη χριστιανική θεώρηση του φωτός, δημιουργώντας ένα αρχιτεκτόνημα στο εσωτερικό του οποίου βρισκόταν ο «ομφαλός της γης» κατά τους Βυζαντινούς, οι οποίοι τον χρησιμοποίησαν και ως μέσο διπλωματίας για τον εκχριστιανισμό ειδωλολατρών και τον εντυπωσιασμό ξένων ηγεμόνων. Η μακραίωνη ιστορία του ναού θα ξεδιπλωθεί μπροστά στα μάτια των μαθητών, οι οποίοι στο διαδραστικό αυτό πρόγραμμα θα συνθέσουν το δικό τους μωσαϊκό ιστορίας τόσο για τους γνωστούς όσο και για τους άγνωστους επισκέπτες του ναού!

Πώς θα γίνει αυτό; Χρησιμοποιώντας ως πυξίδα έντυπο φωτογραφικό υλικό που έχουν στα χέρια τους αλλά και προφορικές πληροφορίες, οι μαθητές ανά ομάδες θα λύσουν ιστορικούς γρίφους και θα έρθουν κοντά στη ιστορία του ναού με ιδιαίτερα διασκεδαστικό τρόπο. Πρόκειται για ένα διαδραστικό πρόγραμμα όπου μέσα από την συνεργασία και τη δημιουργική σκέψη οι μαθητές θα κατακτήσουν τη γνώση εμπλουτίζοντάς τη με πληροφορίες που θα πυροδοτούν το ενδιαφέρον τους καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος.

Παίζοντας *Kastropolis*: 10+1 πράγματα που δεν ήξερες για τα κάστρα της Ελλάδας!

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Η ιστορία της Ελλάδας είναι συνυφασμένη με τους κατακτητές της στη δίνη των οποίων αμύνθηκε (μεταξύ άλλων) με τα κάστρα της. Διασπαρμένα σε κομβικές τοποθεσίες τόσο στα νησιά όσο και στην ηπειρωτική Ελλάδα, τα κάστρα, μαρτυρούν τις προσπάθειες για οργανωμένη άμυνα αλλά και τη σημασία που είχε για τον εκάστοτε κατακτητή ο συγκεκριμένος τόπος.

Τα κάστρα δεν είναι μουσειακά εκθέματα, αλλά ζωντανός οργανισμός, κομμάτι του σημερινού κοινωνικού και πολιτιστικού ιστού. Αποτελούν την κατοικία του ντόπιου πληθυσμού (Νάξος), πολύ συχνά πραγματοποιούνται εκδηλώσεις (Fortezza Ρεθύμνου) αλλά και τοπικοί θρύλοι

τοποθετούνται σε αυτά (Χλεμούτσι). Η τοπική και εθνική ιστορία είναι συνδεδεμένη με την παρουσία των κάστρων, αυτής της πολυσήμαντης ψηφίδας στο ψηφιδωτό της ελληνικής ιστορίας. Και ακριβώς αυτήν την ιστορία θα ξεδιπλώσουμε παίζοντας «Kastropoly»! Μετά από μία σύντομη επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών των κάστρων, τα παιδιά θα χωριστούν σε ομάδες και με βάση τις πληροφορίες που θα τους έχουν δοθεί θα καλούνται να διασχίσουν τη συντομότερη διαδρομή για να φτάσουν στην Αίθουσα του Θρόνου. Το «ζάρι» τους θα είναι οι σωστές απαντήσεις τους σε κουίζ!

Το πρόγραμμα προσφέρει γνώση στα παιδιά σχετικά με τα κάστρα της Ελλάδας με εύληπτο τρόπο, μέσα από το παιχνίδι και την ψηφιακή ξενάγηση στα σημαντικότερα κάστρα του ελλαδικού χώρου.

Ένα ταξίδι στον κόσμο της νεότερης ιστορίας. Από τα βάθη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στη Μικρασιατική Καταστροφή (ΣΤ΄ τάξη) Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ

Πώς ζούσαν οι Έλληνες τα χρόνια πριν την Επανάσταση; Γιατί έγινε η Επανάσταση; Ποιος ήταν ο βασιλιάς Όθωνας, ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο Ελευθέριος Βενιζέλος; Πώς χρεωκόπησε η χώρα το 1893; Πολέμησαν οι Έλληνες στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο; Τι ήταν τα πολεμικά Παναθήναια; Γιατί οι Έλληνες βρέθηκαν στη Μικρά Ασία; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα συζητηθούν με τους μαθητές προκειμένου να καλλιεργηθεί η αναζήτηση, η κριτική σκέψη και ο διάλογος, ώστε τα παιδιά να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τα πραγματικά εργαλεία του ιστορικού, που απέχουν πολύ από την ξερή αφήγηση γεγονότων.

Σκοπός του προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές με έναν σύντομο και περιεκτικό τρόπο τη νεότερη ιστορία της Ελλάδας μέσα από μια δυναμική, αντιπαραθετική και πολυδιάστατη ανάγνωση μιας ολόκληρης εποχής, που πολλές φορές έρχεται σε επαφή με το παρόν και το μέλλον.

Μέθοδοι/Εργαλεία

- Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης προσώπων μεγάλων φυσιογνωμιών της ελληνικής ιστορίας
- Τοποθέτηση σημείων μαχών-σημαντικών γεγονότων σε (διαδραστικούς) χάρτες, ζωγραφικών ή και θεατρικών αναπαραστάσεων
- Χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα του προγράμματος
- Προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, αρχειακού, φωτογραφικού και άλλου υλικού από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η προεπαναστατική Ελλάδα, η Φιλική Εταιρεία, οι αιτίες ξεσπάσματος τής Επανάστασης του 1821, οι δύο εμφύλιοι πόλεμοι, τα πρώτα δάνεια.
- Η βασιλεία του Όθωνα, η Μεγάλη Ιδέα, οι Έλληνες πολιτικοί
- Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄, ο Χαρίλαος Τρικούπης και η οικονομία
- Η χρεοκοπία του 1893 και ο πόλεμος του 1897
- Η άγνωστη δεκαετία του 1900
- Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και αλλαγή του πολιτικού και κοινωνικού τοπίου
- Η ελληνική ιστορία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Εθνικός Διχασμός, ο Βενιζέλος και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, οι Αγγλογάλλοι στη Μακεδονία και ο χωρισμός της Ελλάδας στα δύο
- Η Μικρασιατική εκστρατεία και η Καταστροφή

Υλικό προγράμματος

Αρχαιακό υλικό όπως απόρρητα τηλεγραφήματα, κρυπτογραφημένα μηνύματα και αλληλογραφία μεταξύ σημαντικών προσώπων, αφίσες πολέμου και θεατρικών παραστάσεων, ιστορικοί χάρτες, φωτογραφίες, ντοκιμαντέρ.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ-ΡΟΜΠΟΤΙΚΗ

Ο εντοπισμός και η αξιολόγηση της ψευδούς είδησης: Ένα εκπαιδευτικό παιχνίδι μυστηρίου με σύμμαχο τη ρομποτική και την ψηφιακή αφήγηση

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτριες: Κατερίνα Σοφιανοπούλου, Ψυχολόγος, MSc Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ,

Γνωσιακή Συμπεριφοριστική Θεραπεία

Έλενα Κοντιζά, Ψυχολόγος

Πόσο βέβαιο είμαστε πως το σύνολο των πληροφοριών που προσλαμβάνουμε από την τηλεόραση, το διαδίκτυο και άλλες πηγές, ανταποκρίνονται, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο ποσοστό, στην αλήθεια ή ακόμη και στην πραγματικότητα; Η απόδοση των νέων, των πληροφοριών, στις πηγές όπου αυτά παρουσιάζονται, κρίνεται με ευπιστία ως ικανοποιητική, ανεπαρκής ή κρύβει σκοπιμότητες;

Είναι βέβαιο πως οι ψευδείς ειδήσεις επηρεάζουν αρνητικά την αντίληψη, την ψυχολογία και την κριτική σκέψη των παιδιών, οδηγώντας σε παραπληροφόρηση, διαμόρφωση λανθασμένων πεποιθήσεων, αύξηση του άγχους και της ανασφάλειας, καθώς και σε μειωμένη ικανότητα αξιολόγησης της αξιοπιστίας των πληροφοριών. Αυτές οι συνέπειες μπορούν να επηρεάσουν την αυτοεκτίμηση και την κοινωνική τους συμπεριφορά, καθιστώντας τα παιδιά πιο ευάλωτα στη χειραγώγηση και τις επιπτώσεις της παραπληροφόρησης.

Προς την κατεύθυνση αυτή δημιουργήθηκαν τρία (3) σενάρια εκπαιδευτικών παιχνιδιών το καθένα σε αντικείμενο που άπτεται του ζητήματος της ψευδούς ή/και ανακριβούς είδησης, ανακοίνωσης, πεποίθησης ή ενημέρωσης. Το σχολείο μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε τρία διαφορετικά σενάρια: τις φυσικές καταστροφές, ρατσιστικές συμπεριφορές-bullying και επικίνδυνες δοκιμασίες στο ίντερνετ.

Το κάθε προγράμμα-παιχνίδι παρουσιάζεται μέσω εκπαιδευτικού παιχνιδιού ρόλων (αγγλ. edu-Role Playing Game) και ψηφιακής αφήγησης (αγγλ. Digital Storytelling), με την παρουσία και ενεργή συμμετοχή του ανθρωποειδούς ρομπότ NAO, υλοποιούνται υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη και με την υποστήριξη του Κοινού Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Δημιουργική Γραφή» του Παιδαγωγικού τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, και του Εργαστηρίου Δικτύων Υπολογιστών & Υπηρεσιών του Τμήματος Ηλεκτρολόγων & Ηλεκτρονικών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Στόχοι του προγράμματος:

- Αναγνώριση ψευδών ειδήσεων: Οι μαθητές θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των ψευδών ειδήσεων και να διακρίνουν την αξιόπιστη από την αναξιόπιστη πληροφόρηση.
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης: Ενίσχυση της κριτικής σκέψης των μαθητών ώστε να αξιολογούν τις πηγές πληροφόρησης και να αναλύουν τις πληροφορίες που λαμβάνουν.
- Κατανόηση της επίδρασης: Οι μαθητές θα κατανοήσουν πώς οι ψευδείς ειδήσεις επηρεάζουν την ψυχολογία και την ψυχική τους υγεία, καθώς και την κοινωνία συνολικά.
- Δημιουργία στρατηγικών προστασίας: Ανάπτυξη στρατηγικών για την προστασία από την παραπληροφόρηση, όπως η χρήση αξιόπιστων πηγών και η διασταύρωση των πληροφοριών.

Εισαγωγή στην τρισδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90´

Εισηγητές: Δρ. Άρης Μαυρομμάτης, Μαθηματικός, Ερευνητής-καθηγητής

ΚΕΔΙΒΙΜ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Msc Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών

Οι μαθητές κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας εισάγονται στη διαδικασία της τρισδιάστατης σχεδίασης και εκτύπωσης:

1. Σχεδιάζουν στο επίπεδο χαρτί, ένα σχήμα που αντιπροσωπεύει την ιδέα που έχουν για το πως φαντάζονται ένα αντικείμενο καθημερινής χρήσης (π.χ. ένα μολυβοδοχείο, ένα βάζο, ή μια κλειδοθήκη).
2. Γνωρίζουν τις βασικές δυνατότητες που παρέχουν οι πιο διαδεδομένες και εύχρηστες για εκπαιδευτικούς σκοπούς εφαρμογές – πλατφόρμες 3D σχεδίασης, κατανοώντας ότι η

γεωμετρία του χώρου είναι βασική και παρούσα σε όλη αυτήν την διαδικασία.

3. Μετατρέπουν σε τρισδιάστατο στερεό τη μορφή που έχουν σημειώσει στο επίπεδο χαρτί τους, με τη βοήθεια μιας από τις παραπάνω 3D πλατφόρμες-εφαρμογές σχεδίασης και αφού την επεξεργαστούν, σώζουν την τρισδιάστατη δημιουργία τους σε αρχείο κατάλληλης μορφής (.stl , .3mf κ.α.).
4. Παρακολουθούν την μετατροπή του αρχείου σε πρόγραμμα cura ώστε να παραχθεί το αντίστοιχο εκτυπώσιμο αρχείο (. gcode).
5. Μεταφέρουν το αρχείο στον 3D εκτυπωτή, παρακολουθούν την εκτύπωσή του και παίρνουν ένα ενδεικτικό για κάθε τμήμα εκτυπωμένο αντικείμενο.
6. Με το τέλος της παραπάνω δραστηριότητας, στόχος είναι, οι μεν μαθητές να αποκτήσουν την στοιχειώδη πλέον για την εποχή μας δεξιότητα της 3D σχεδίασης και εκτύπωσης, ενώ οι διδάσκοντες να είναι σε θέση να σχεδιάζουν και εκτυπώνουν, χρηστικά για την ειδικότητά τους διδακτικά εργαλεία-αντικείμενα. (artifacts)

Το αχανές κυβερνοσύμπαν: κίνδυνοι, πρόληψη και ασφάλεια

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 - 90 '

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεκαίδηση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά». Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, εκπαιδευτικών**, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα

διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Φ Υ Σ Ι Κ Ε Σ Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ε Σ

Πώς μπορούμε να σώσουμε ένα φρούτο προς εξαφάνιση με τη βοήθεια της γενετικής επεξεργασίας

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90´

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Η Βιολογία και ειδικότερα η Γενετική είναι οι επιστήμες εκείνες που αφορούν στη μελέτη των φαινομένων και των διαδικασιών της ζωής αφού μελετούν οργανισμούς και περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου έχει αυξηθεί ιδιαίτερα και γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπιστούν προβλήματα, όπως αυτά της υγείας, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, του υποσιτισμού, του υπερπληθυσμού. Ο

πληθυσμός του πλανήτη μας αυξάνεται πολύ γρήγορα αρκεί να σκεφτούμε ότι το 2050 θα ανέρχεται σε 8.5 δισεκατομμύρια. Για να καλυφθούν επαρκώς οι αυξημένες ανάγκες σε τροφή, είναι απαραίτητη η αύξηση της φυτικής και της ζωικής παραγωγής.

Ένας τρόπος βελτίωσης της φυτικής και ζωικής παραγωγής είναι οι ελεγχόμενες από τον άνθρωπο διασταυρώσεις φυτών και ζώων. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιείται επιλογή φυτών και ζώων που έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως φυτά με μεγάλο μέγεθος καρπών, με ανθεκτικότητα σε ακραίες περιβαλλοντικές συνθήκες ή ζώα που δίνουν μεγάλη ποσότητα κρέατος. Οι οργανισμοί αυτοί με τη συμβολή της Γενετικής Μηχανικής διασταυρώνονται με σκοπό τη δημιουργία απογόνων με επιθυμητά χαρακτηριστικά.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τις έννοιες της Βιολογίας, και του DNA ενώ μέσα από ειδικές δραστηριότητες-παιχνίδια θα ανακαλύψουν τα βασικά στοιχεία που χρειάζονται τα ζώα και τα φυτά για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν αλλά και πως μπορούν να τροποποιηθούν για να ενισχυθεί η ποιότητα και η ποσότητα τους.

Μέσα από το πρόγραμμα θα αναφερθούν και αναπτυχθούν τα ακόλουθα

- τι είναι και τι εξυπηρετεί το γενετικό υλικό.
- εφαρμογές της βιοτεχνολογίας που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου.
- Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την παραγωγή περισσότερων φρούτων και λαχανικών
- Τι χρειάζεται ένα ζώακι ή ένα φυτό για να αναπτυχθούν καλύτερα και πιο γρήγορα

Με το παιχνίδι και τη ζωγραφική που θα έχουν στη διάθεση τους οι μαθητές, θα αποκτήσουν ενεργό ρόλο στην όλη διαδικασία, ανακαλύπτοντας τη λειτουργία, τους συσχετισμούς και τις αλληλεπιδράσεις του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

T E X N E Σ

Ένας κύκλος χωρίς κιμωλία: κάπως έτσι γεννήθηκε το θέατρο

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90´

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Φιλολόγος, Καθηγητής Υποκριτικής, Ηθοποιός

Η αίσθηση του κύκλου του «καθόμαστε όλοι γύρω – γύρω» και έτσι αρχίζει να δημιουργείται η ανάγκη « να γνωριστούμε» από την αρχή. Τα μάτια θα «παίξουν» με τα βασικά συναισθήματα και τις καθημερινές διαθέσεις: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη, μίσος. Αμέσως μετά το όνομα κάθε παιδιού ξεχωριστά θα γίνει αφορμή να οροθετηθεί η πραγματική του υπόσταση μέσα από το σύνολο των συμμαθητών του. Πώς μας βλέπουν οι άλλοι; Τι βλέπουμε εμείς;

Και ακριβώς στο σημείο αυτό αρχίζει το παιχνίδι της αφήγησης μιας ιστορίας που θα φτιάχεται κάθε φορά από τα ίδια τα παιδιά. Όμως οι ιστορίες έχουν ανάγκη τα πρόσωπα για να ζωντανέψουν. **Εδώ αρχίζει το θέατρο με την κутταρική του μορφή: Κάποιος απαντάει κάτι σε κάποιον. Έτσι τα παιδιά χωρίς να το καταλάβουν θα αρχίσουν να μπαίνουν σε ρόλους.** Οι ρόλοι αυτοί με τη σειρά τους θα «ζητήσουν» κάποια βασικά στοιχεία μεταμόρφωσης: ένα μαντήλι, ένα καπέλο, ένα σεντόνι, ένα ζευγάρι γάντια, γυαλιά κ.ά. Έτσι ο κόσμος της σκηνής αρχίζει να διαμορφώνεται «αυτόματα» σε μια άλλη πραγματικότητα.

Οι ρόλοι όμως χρειάζονται «καθοδήγηση». Έτσι κάποια παιδιά αναλαμβάνουν να «σκηνοθετήσουν» τους ρόλους. Και να.... Κάναμε θέατρο γιατί:

- Φτιάξαμε την ιστορία
- Ζωντανέψαμε τα πρόσωπα
- Δημιουργήσαμε σκηνικό χώρο
- Χρησιμοποιήσαμε σκηνοθέτη

Ένα devised project που διαμορφώνεται κάθε φορά διαφορετικά ανάλογα με την κάθε φορά διαφορετική ματιά της κάθε ομάδας. Ένας ολόφρεσκος τρόπος να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα βασικά συστατικά του θεάτρου χωρίς να το «διδασχθούν».

Από το βιολί και τον Μπαχ στο body percussion και το hip hop

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 - 90 '

Εισηγητής: Γιώργος Παπαϊωάννου, Μουσικός

Ο στόχος της παρουσίασης θα είναι, στο σύντομο αυτό χρόνο και μέσα από κάτι άμεσο, έντονα διαδραστικό αλλά και οικείο να πάρουν οι μαθητές ένα όσο το δυνατόν πιο ισχυρό ερέθισμα.

Να τους χαραχθεί η περιέργεια και η αίσθηση ότι μπορούν να το κάνουν και αυτοί, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και κάτι καινούργιο και διαφορετικό.

Εξέλιξη του προγράμματος

A) Γνωριμία, παιχνίδι, συζήτηση

Θα γνωριστούμε μέσα από διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια και με αφετηρία την πιο κοινή ερώτηση "τι μουσική ακούς;" θα μιλήσουμε για διάφορα είδη μουσικής και θα απαντήσουμε όσες ερωτήσεις προκύψουν.

B) Το σώμα και η φωνή ως όργανο

Με εργαλεία το Body Percussion (παραγωγή ήχων και ρυθμικών μοτίβων κρούοντας το σώμα και κάνοντας ήχους με το στόμα κτλ), τη φωνή ως μελωδικό όργανο αλλά και αυτοσχέδιους στίχους (ρίμες, ραπ, Hip Hop) θα προσπαθήσουμε να συνθέσουμε ένα μουσικό κομμάτι.

Γ) Γνωριμία με μουσικά όργανα

Θα παρουσιάσουμε όργανα από όλες τις κατηγορίες οργάνων: κρουστά, έγχορδα (τοξωτό, π.χ. βιολί και νυκτά, π.χ. πολιτικό Λαούτο, σαρόντ - ένα πολύ εντυπωσιακό όργανο από την Ινδία) και πνευστά (φλογέρα και νέυ). Με τη βοήθεια όλων αυτών των οργάνων θα ακουστούν ζωντανά διάφορα μουσικά στυλ και είδη μουσικής (από κλασική μουσική και Μπαχ μέχρι

ταξίμια και ανατολίτικους αυτοσχεδιασμούς). Στη συνέχεια οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να περιεργαστούν αυτά τα μουσικά όργανα και να παράγουν ήχο και οι ίδιοι με καθοδήγηση.

Δ) Αυτοσχεδιασμός και ηχογράφηση

Θα παίξουμε-αυτοσχεδιάσουμε χρησιμοποιώντας όλα τα παραπάνω, θα εμπλουτίσουμε το κομμάτι που φτιάξαμε με ήχους και μελωδίες από όργανα και στο τέλος θα το ηχογραφήσουμε με σκοπό να σταλεί σε όλους.

Ο **στόχος του προγράμματος** είναι η συμμετοχή των μαθητών σε μια μουσική σύνθεση μέσω της διάδρασης, του παιχνιδιού και της διδασκαλίας συγκεκριμένων τεχνικών. Το πρόγραμμα θα συμπεριλαμβάνει μουσικές γνώσεις που βασίζονται σε μοτίβα και φόρμες της κλασικής δυτικής μουσικής, ιδιώματα της τροπικής μουσικής καθώς και τεχνικές σύγχρονης μουσικής διδασκαλίας.

Μ' ένα καράβι στη θάλασσα του Κωνσταντίνου Βολανάκη

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90 '

Εισηγήτρια: Βένια Παστάκα, Ιστορικός Τέχνης

Σκοπός του προγράμματος είναι η γνωριμία των παιδιών με τον ζωγράφο της θάλασσας. Θα μάθουν ποιος ήταν ο Κωνσταντίνος Βολανάκης, την εποχή στην οποία έζησε και τι του άρεσε να ζωγραφίζει. Μέσα από την παρουσίαση των έργων του ζωγράφου που βρίσκονται στην συλλογή του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, τα παιδιά θα αποκτήσουν κριτική αντίληψη, θα μάθουν να «διαβάζουν» ένα έργο τέχνης, θα εξοικειωθούν με το χρώμα και το σχέδιο και ταυτόχρονα θα ενισχύσουν τις καλλιτεχνικές τους δεξιότητες. Στο πλαίσιο του προγράμματος χορηγείται εκπαιδευτικό υλικό όπως καρτέλα γνωριμίας με τον καλλιτέχνη, στοιχεία για την δημιουργία κολάζ και χρώματα προκειμένου να γίνει μια βιωματική προσέγγιση του έργου του ζωγράφου.

Σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα οι μαθητές έρχονται σε επαφή με το έργο του σημαντικού ζωγράφου. **Στόχος είναι να μάθουν οι μαθητές να βλέπουν ένα έργο τέχνης, να στέκονται στις λεπτομέρειές του και να αφήνονται στην μαγεία του.** Μαζί με την εισηγήτρια θα δουν έργα του, θα μιλήσουν για τη ζωή του και θα κατανοήσουν τη σημασία της ζωγραφικής του.

Στη συνέχεια μέσα από παζλ που θα δοθούν να φτιάξουν οι μαθητές, τα οποία θα βοηθήσουν να οξυνθεί η παρατηρητικότητά τους στις λεπτομέρειες, θα ακολουθήσει ελεύθερος διάλογος σχετικά με τα συναισθήματα που δημιουργεί η ζωγραφική του Κωνσταντίνου Βολανάκη.

Η τελευταία ώρα είναι η ώρα δημιουργίας των ίδιων των μαθητών. **Μέσα από υλικά που θα τους δοθούν, θα κληθούν να γίνουν οι ίδιοι καλλιτέχνες και να δημιουργήσουν ένα σχετικό έργο με τη θεματολογία του Βολανάκη.** Μπορούν να χρησιμοποιήσουν την τέχνη του κολάζ ή την ζωγραφική ή έναν συνδυασμό και των δύο και να φτιάξουν το δικό τους έργο τέχνης.

«Αισθάνομαι με τέχνη»

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90´

Εισηγήτρια: Ιωάννα Σκοτίδα, Φιλολόγος, Μουσειοπαιδαγωγός

Στόχοι του προγράμματος είναι οι μαθητές να:

- εξοικειωθούν με διαφορετικές μορφές τέχνης με βιωματικό τρόπο
- προσεγγίσουν πολυαισθητηριακά την τέχνη
- εκφράσουν συναισθήματα και προβληματισμούς
- δημιουργήσουν και να συνεργαστούν

Τι είναι η τέχνη; Τι συναισθήματα μπορεί να δημιουργήσει; Πώς μπορώ να ζωγραφίσω τον θυμό μου; Τη χαρά μου; Τι γεύση έχει ένας πίνακας ζωγραφικής; Μυρίζουν τα τραγούδια; Τα παιδιά εξοικειώνονται με διαφορετικές μορφές τέχνης, ξεκλειδώνουν κι εκφράζουν συναισθήματα, προβληματίζονται κι εκφράζονται με τη βοήθεια ενός πολυαισθητηριακού, βιωματικού προγράμματος, που τα βοηθά να αντλήσουν εμπειρίες πάντα προσαρμοσμένες στις ανάγκες τους.

Πολλές φορές η μεγαλύτερη παιδική ηλικία προβληματίζει και αγχώνει τόσο τους γονείς όσο και τους δασκάλους. Τα παιδιά κλείνεται όλο και περισσότερο στον εαυτό τους και εκφράζουν όλο και πιο δύσκολα τα συναισθήματά τους. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα έχει ως στόχο αξιοποιώντας ποικίλες μεθόδους προσέγγισης των καλλιτεχνικών έργων να δώσει στα παιδιά εργαλεία έκφρασης που θα τα ξεκλειδώσουν, βοηθώντας τα να εκφράσουν προβληματισμούς και συναισθήματα φέρνοντάς τα ταυτόχρονα πιο κοντά στην τέχνη και τον πολιτισμό.

Κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος που αξιοποιεί τη θεωρία της πολλαπλής νοημοσύνης του Γκάρντνερ, τα παιδιά θα καταφέρουν με τον δικό τους τρόπο να ανακαλύψουν και να εξοικειωθούν με διαφορετικές μορφές της τέχνης, με καλλιτέχνες κι έργα και θα εκφραστούν τόσο λεκτικά όσο και καλλιτεχνικά. Το πρόγραμμα είναι παιδοκεντρικό και αξιοποιεί αρχικά την ιδεοθύελλα (καταιγισμό ιδεών) σε μία προσπάθεια να εκμαιεύσει (Σωκρατικός διάλογος) από την ομάδα πληροφορίες που θα συνδεθούν με προσωπικά συναισθήματα και βιώματα. Η προσέγγιση είναι ενεργητική, ανακαλυπτική και βιωματική. Οι μαθητές συμμετέχουν ομαδοσυνεργατικά σε δραστηριότητες ενώ αποφεύγεται η παθητική διάλεξη. Τα παιδιά ανακαλύπτουν την τέχνη με τη βοήθεια μελετημένων βιωματικών δραστηριοτήτων, αφήγησης και παιχνιδιών (παζλ, κουίζ).

Η βιωματική προσέγγιση επιτυγχάνεται με τρόπο πολυαισθητηριακό. Πραγματικά αντικείμενα, γεύσεις, ήχοι και μυρωδιές βοηθούν τα παιδιά να προσεγγίσουν και να εξοικειωθούν με τα έργα τέχνης και να τα συνδέσουν με τα συναισθήματα τους. Γνωρίζοντας τη σημασία της τεχνολογίας διαδραστικά ppt, προτζέκτορας και ειδικά δομημένη παρουσίαση με επιλογή έργων γίνονται εργαλεία/ εποπτικά μέσα του προγράμματος. Τα παιδιά έχουν ενεργή συμμετοχή, εκφράζονται, αναλύουν, παίζουν, συνεργάζονται και τέλος δημιουργούν το δικό τους καλλιτεχνικό έργο αποτυπώνοντας σε αυτό τα συναισθήματά τους. Στην καλλιτεχνική έκφραση χρησιμοποιούνται διαφορετικά υλικά βάσης (χαρτόνι, βελουτέ, οντουλέ, αλουμινόχαρτο) ανάλογα με το έργο και το συναίσθημα που αναπαρίσταται και αξιοποιούν εκτός από τα κλασσικά υλικά

ζωγραφικής(τέμπερες, λαδοπαστέλ, κιμωλίες) και πιο πρωτότυπα (σοκολάτα, κανέλα, πιπέρι, κονφετί) ταυτίζοντάς τα με αυτό που θέλουν να εκφράσουν.

«Να σου πω μια ιστορία;»: Πώς το εκφραστικά μας μέσα εμπνέονται ελεύθερα και δημιουργούν ιστορίες, με αφορμή την ζωγραφική
Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90´

Εισηγητής: Πάνος Κούγιας, Ηθοποιός, σκηνοθέτης

Πόσο εκπαιδευμένη, αλήθεια, είναι η φαντασία μας, να μπορεί να γεννήσει στη στιγμή, μια αυτοσχέδια ιστορία; Πως μπορεί ένας πίνακας ζωγραφικής να μας εμπνεύσει για να αφηγηθούμε το πριν ή το μετά της εικόνας που απεικονίζει; Τελικά, τι θα μας έλεγε η Μόνα Λίζα αν δεν χαμογελούσε και μπορούσε να μας μιλήσει;

Στην εποχή της διαδικτυακής εικόνας και του βίντεο, η επαφή με την ζωγραφική μέσω του εικονοκλαστικού- ποιητικού θεάτρου, συναντά όλο και λιγότερους θαυμαστές. Η δυνατότητα παραγωγής και αναπαραγωγής γρήγορης εικόνας αλλά και κειμένων μέσω τεχνητής νοημοσύνης (AI), πολύ συχνά απομαγεύει και αδρανοποιεί την δημιουργικότητα των εφήβων, στερώντας τους την δυνατότητα να διαμορφώσουν κριτική σκέψη και έκφραση, στοιχεία συνώνυμα της προσωπικότητάς μας.

Σε αυτό το πρόγραμμα συνδυάζεται το θέατρο -γονιός όλων των αφηγήσεων και των εικόνων- με την ζωγραφική, δημιουργώντας έναν πρωτοποριακό- βιωματικό κόσμο, όπου οι μαθητές με «αποσκευές» την φαντασία τους, τα όνειρά τους αλλά και το σύνολο των εκφραστικών τους μέσων, καλούνται μέσα από έναν ζωγραφικό πίνακα να επινοήσουν έναν κόσμο ολότελα αυτοσχέδιο, πρωτότυπο και χειροποίητο από τους ίδιους.

Στόχοι του προγράμματος :

- Να καλλιεργήσουν τα αισθητικά και αισθητηριακά τους εργαλεία.
- Να εξοικειωθούν με την λειτουργία της αφήγησης και του αυτοσχεδιασμού.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα της ομαδικής συνεργασίας μέσω της λειτουργίας του θεάτρου.
- Να αποκτήσουν οι μαθητές μία σφαιρική εικόνα για την ζωγραφική .
- Να συνειδητοποιήσουν τον καθοριστικό ρόλο και την αξία της συνδυαστικής χρήσης των τεχνών (θέατρο, ζωγραφική)

Για να επιτευχθούν οι προαναφερθέντες στόχοι, κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα δουλέψουμε ομαδικά με γνωστούς πίνακες ζωγραφικής της ελληνικής αλλά και της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς, αξιοποιώντας το πλούσιο εικαστικό υλικό της συλλογής του Ιδρύματος Λασκαρίδη.

Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

«Η ωραία Ελλάδα ... με το βλέμμα των περιηγητών»

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90´

**Εισηγήτριες: Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση, Επίκ. Καθηγήτρια Θεάτρου στην
Εκπαίδευση, Τμ. Θεάτρου, ΑΠΘ
Φωτεινή Βενιέρη, Δρ. Μουσειακού Θεάτρου**

Ο περιηγητισμός στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Νοτιανατολική Ευρώπη από το 16ο έως το τέλος του 19ου αιώνα, οι αντίστοιχες περιηγητικές εκδόσεις και γενικότερα η ταξιδιωτική φιλολογία συνιστούν ανεξάντλητη πηγή για να γνωρίσουμε την περιοχή και τους ελληνόγλωσσους πληθυσμούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας στις πολυποίκιλες δραστηριότητές τους. Είναι επίσης μια σημαντική πηγή για να προσεγγίσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι Ευρωπαίοι έβλεπαν τον τόπο στον οποίο γεννήθηκε στην Αρχαιότητα ο ελληνικός πολιτισμός καθώς και τους ανθρώπους οι οποίοι τον κατοικούσαν.

Το αρχείο του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη (Travelogues) εμπεριέχοντας και τεκμηριώνοντας το σύνολο σχεδόν του εικονιστικού/εικονογραφικού υλικού των περιηγητικών εκδόσεων συνιστά μια χρήσιμη βάση όχι μόνο για την έρευνα αλλά και για την εκπαίδευση. Η υποχρεωτική εκπαίδευση μέσα από το μάθημα της ιστορίας αλλά και της γεωγραφίας και της γλώσσας, καθώς και μέσα από τις σχολικές γιορτές αναφέρεται συχνά στην περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας η οποία είναι κατά βάση και η ιστορική περίοδος αναφοράς των περιηγητικών εκδόσεων. Η προσέγγιση της περιόδου στο σχολείο γίνεται όμως σχεδόν αποκλειστικά μέσα από το γραπτό κείμενο σε μια εποχή που το βασικό κείμενο μέσα από το οποίο δημιουργούνται τα νοήματα είναι πολυμεσικό περιλαμβάνοντας το γραπτό, το εικονιστικό, το ηλεκτρονικό, κλπ.

Η αξιοποίηση και η διερεύνηση του εικονιστικού/εικονογραφικού αρχείου του Ιδρύματος Λασκαρίδη, σε συνδυασμό με επιπλέον αρχειακό υλικό, μπορεί να προσφέρει ουσιαστικές ιστορικές αναπαραστάσεις για την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και τον τρόπο ζωής των ελληνόφωνων πληθυσμών που ζούσαν στην εν λόγω εποχή.

Το συγκεκριμένο εργαστήρι επιχειρεί ένα τέτοιο είδος διερεύνησης του αρχείου με ένα βιωματικό και συμμετοχικό τρόπο ο οποίος θα επιτρέψει στους/στις μαθητές/τριες να περιπλανηθούν μέσα στις εικόνες, τους χάρτες και τις αφηγήσεις και να καταλήξουν στις δικές τους ερμηνείες για την τότε κοινωνία και τους ανθρώπους της.

Στο συγκεκριμένο εργαστήρι αξιοποιείται η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος και το μουσειακό θέατρο. Η θεατροπαιδαγωγική είναι μία καλλιτεχνική μέθοδος η οποία βασίζεται σε δομικά στοιχεία του θεάτρου όπως η συμμετοχικότητα, η δημιουργία και η σκηνική παρουσία, κ.α., προκειμένου να προσφέρει μία ολιστική (πνευματική, σωματική, συναισθηματική) προσέγγιση

στη μάθηση επιτρέποντας στους μαθητές και στις μαθήτριες να αποκτήσουν μία βιωματική σχέση με την εκάστοτε γνώση.

Το μουσειακό θέατρο αξιοποιείται πρωτίστως για την εξοικείωση με την έννοια του μουσείου και του αρχείου, την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης, τη σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν και την κριτική εμπλοκή με την υπό εξέταση θεματική.

Στόχοι του προγράμματος

- Ο εμπλουτισμός των ιστορικών αναπαραστάσεων των μαθητών και μαθητριών μέσα από το εικονογραφικό αρχαίο του ιδρύματος Αικ. Λασκαρίδη
- Η ενθάρρυνση συνδέσεων ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν.
- Η γνωριμία με άγνωστες πτυχές της καθημερινής ζωής του παρελθόντος.
- Η ενεργή εμπλοκή με το αρχειακό υλικό με δημιουργικό και διαδραστικό τρόπο.
- Η δημιουργία ενός χώρου διαλόγου και αναστοχασμού.

Εξέλιξη του προγράμματος

Στην αρχή του εργαστηρίου οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με τη φαντασία τους στα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου (π.χ. Ταξίδευαν οι Έλληνες και οι Ελληνίδες εκείνες τις εποχές σε άλλες χώρες; Για ποιούς λόγους; Οι ξένοι επισκέπτονταν την Ελλάδα; Γιατί; Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι εντυπώσεις των ξένων ταξιδιωτών από το ταξίδι τους στην Ελλάδα;)

Στη συνέχεια, οι μαθητές σε κύκλο εισάγονται στο θέμα με ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους έτσι ώστε να συνδέσουν τη δική τους πραγματικότητα με την υπό εξέταση θεματική:

Πώς θα περιγράφατε τη χώρα μας σε κάποιον/α που δεν έχει ταξιδέψει ποτέ σε αυτή; τι θα επιλέγατε να δείξετε ή να πείτε;

Εσείς που θα θέλατε να ταξιδέψετε; Ποιο πολιτισμό θα θέλατε να γνωρίσετε; Σε ποιο μέρος του κόσμου;

Δραστηριότητα 1:

Οι μαθητές μοιράζονται σε 3-4 ομάδες.

Η κάθε ομάδα διερευνά το έργο ενός περιηγητή και, με τη βοήθεια των συντονιστών του εργαστηρίου, επιχειρεί α) να δημιουργήσει μία ιστορία/αφήγηση από το υλικό που μελετά (σε προεπιλεγμένες -πολυτροπικές- πηγές στις οποίες συνδυάζεται εικόνα, γραπτός λόγος, χάρτης) και β) να ερμηνεύσει την άποψη που διαμόρφωσε για τον τόπο.

Για την παρουσίαση αυτή κάθε ομάδα επιλέγει κάποιον που θα υποδυθεί τον χαρακτήρα του επιλεγμένου περιηγητή ενώ οι υπόλοιποι/ες παίζουν σε ρόλο κατοίκων της περιοχής.

Δραστηριότητα 2:

Στη συνέχεια παρουσιάζει την ιστορία που δημιούργησε στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μέσω παγωμένων εικόνων και αυτοσχεδιασμού.

Με την τεχνική της “καυτής καρέκλας” οι ομάδες μαζεύονται και απευθύνουν ερωτήσεις στους χαρακτήρες, όπως:

Από ποιο μέρος προέρχεται και σε τι αυτό διαφέρει από την Ελλάδα;

Πότε επισκέφθηκε την Ελλάδα;

Γιατί ήρθε;

Τι ήλπιζε να βρει;

Βρήκε αυτά που περίμενε;

Ποια είναι η άποψή του για την αρχαιότητα;

Δραστηριότητα 3:

Ακολουθεί συζήτηση για τον εντοπισμό διαφορών και ομοιοτήτων μεταξύ των διαφορετικών αρχείων των περιηγητών, για την εικόνα του τότε και του σήμερα, για το τι έχει αλλάξει από τότε, για το ποια μπορεί να είναι η γνώμη των σημερινών τουριστών, πώς διαμορφώνεται, πώς έρχεται σε αντίθεση ή συμπίπτει με την εικόνα που έχουμε εμείς για την Ελλάδα;

Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, θα συνοψίσουμε τα βασικά σημεία που συζητήθηκαν και θα παρέχουμε στους/ις μαθητές/ριες πρόσθετες πηγές για περαιτέρω διερεύνηση.

Παραμύθι να αρχινήσει...

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 70 – 90´

Εισηγητής: Σωτήρης Σουλούκος, Διδάκτωρ Θρησκευολογίας - Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η αφήγηση παραδοσιακών παραμυθιών, τα οποία δεν έχουν εικονογραφημένα έντυπα ή οπτικοακουστική απόδοση, είτε από τον ίδιο τον εισηγητή, είτε με τη βοήθεια οπτικοακουστικών μέσων και τα οποία προέρχονται από την περίοδο ακμής του παραδοσιακού πολιτισμού ή τον αγροτικό χώρο, καθώς η τεχνολογική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές άργησε να εμφανιστεί.

Σκοπός και στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην κατανόηση της λειτουργίας των παραμυθιών σε προφορικό επίπεδο σε μία εποχή που δεν υπήρχε τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, ούτε έντυπα μέσα. Οι παραμυθάδες την εποχή εκείνη αφηγούνταν παραμύθια διατηρώντας κάποια βασικά στοιχεία από την πλοκή και χρησιμοποιώντας τον δικό τους αφηγηματικό τρόπο. Δεν είχαν γραπτή μορφή, ούτε είχαν εικονογράφηση.

Στις μέρες μας τα παραμύθια είναι έντυπα ή έχουν οπτικοακουστική μορφή. Συνήθως τα παιδιά τα βλέπουν στην τηλεόραση και με τον τρόπο αυτό η φαντασία τους απλά ταξιδεύει με αυτά και δεν πλάθουν δικές τους μορφές και δικούς τους χαρακτήρες. Ο χρόνος και ο χώρος της αφήγησης έχει αλλάξει και πλέον τα παραμύθια έχουν αποκτήσει έναν εμπορικό χαρακτήρα, καθώς πωλούνται όχι μόνο τα παραμύθια, αλλά και κάθε είδους μορφές που σχετίζονται με αυτά (κούκλες, cd κτλ.). Μέσα από την αφήγηση παραμυθιών τα παιδιά καλούνται να

φανταστούν τις μορφές αυτές και στη συνέχεια καλούνται να συνθέσουν το δικό τους παραμύθι.

Εξέλιξη του προγράμματος

Το πρόγραμμα μέσα από βιωματικές προσεγγίσεις, στοχεύει στη σύνδεση προηγούμενων εμπειριών των μαθητών/τριών από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχες περιστάσεις προφορικής ή και μη αφήγησης παραμυθιών. Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από ένα κουτί με καρτέλες, οι οποίες έχουν λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να συνθέσουν το παραμύθι. Χρησιμοποιώντας τις λέξεις αυτές, εξερευνούν τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας τους. Μέσα από τη μελέτη των στοιχείων που επαναλαμβάνονται στα παραμύθια (εναρκτήρια και καταληκτική φόρμουλα, τις τριπλές επαναλήψεις, την παρουσία μαγικών βοηθών και άλλων σημαντικών στοιχείων κ.α.), θα κατανοήσουν τη σημασία τους για την έκταση του παραμυθιού, αλλά και τις δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο ήρωας.

Επιπλέον, οι μαθητές θα κατανοήσουν τον τρόπο προφορικής εκμάθησης στις παραδοσιακές κοινωνίες, καθώς οι παραμυθάδες μάθαιναν αφενός το παραμύθι από μνήμης, αφετέρου αφηγούνταν μέσα από την δημιουργική ανασύνθεσή των επιμέρους μοτίβων των παραμυθιών, ενσωματώνοντας τα δικά τους στοιχεία, μέσα στο πλαίσιο της παράδοσης.

Α Γ Ω Γ Η Υ Γ Ε Ι Α Σ

Μπες στη θέση μου: Σπάμε τα στερεότυπα και είμαστε μαζί ενάντια στην έμφυλη βία
Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90´

Εισηγήτριες: Κατερίνα Σοφιανοπούλου, Ψυχολόγος, MSc Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ,
Γνωσιακή Συμπεριφοριστική Θεραπεία
Έλενα Κοντιζά, Ψυχολόγος

Τα τελευταία χρόνια, όλο και περισσότερα περιστατικά έμφυλης βίας έρχονται στο φως. Έμφυλη βία αποτελεί οποιαδήποτε πράξη βίας που στοχεύει σε κάποιον λόγω του φύλου του και συνήθως αφορά στη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών. Η έμφυλη βία πηγάζει από τα στερεότυπα που προσδίδουν άνισα χαρακτηριστικά και δικαιώματα στα δύο φύλα, ενώ μπορεί να εμφανιστεί με πολλές μορφές και να επηρεάσει το άτομο τόσο σε συναισθηματικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο.

Είναι βέβαιο πως η έμφυλη βία μπορεί να εμφανιστεί σε κάθε ηλικιακή βαθμίδα και να επηρεάσει κάθε πτυχή της καθημερινότητας, τόσο των παιδιών όσο και των ενηλίκων. Πολλά παιδιά βιώνουν ή είναι μάρτυρες έμφυλης βίας στις σχέσεις τους, στο σχολείο ή στο διαδίκτυο. Η έμφυλη βία προκαλεί έντονο άγχος στα παιδιά και επιφέρει σοβαρές επιπτώσεις στην αυτοεκτίμησή τους, δημιουργώντας τους αισθήματα ανεπάρκειας και ανασφάλειας ενώ παράλληλα μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα συμπεριφοράς που επηρεάζουν αρνητικά τις κοινωνικές τους σχέσεις. Είναι σημαντικό, λοιπόν, τα παιδιά να μάθουν να αναγνωρίζουν τα

στερεότυπα που πυροδοτούν την ανισότητα και οδηγούν σε περιστατικά έμφυλης βίας, ώστε να αντιλαμβάνονται εγκαίρως την εμφάνισή της και να την αντιμετωπίζουν.

Υπό το πρίσμα αυτό, δημιουργήθηκαν δύο (2) σενάρια εκπαιδευτικών παιχνιδιών, τα οποία διαδραματίζουν περιστατικά έμφυλης βίας. Μέσω της χρήσης γυαλιών Εικονικής Πραγματικότητας (Virtual Reality), τα παιδιά θα παρακολουθήσουν σενάρια με μαθητές που αναπαράγουν μορφές έμφυλης βίας και με μαθητές που τη βιώνουν. Στη συνέχεια, θα συμμετάσχουν σε βιωματικές ασκήσεις σχετιζόμενες με όσα παρακολούθησαν, με σκοπό να προβληματιστούν, να μάθουν να αναγνωρίζουν την έμφυλη βία, αλλά και να την αντιμετωπίζουν με ενδεδειγμένους και λειτουργικούς τρόπους.

Στόχοι του προγράμματος:

- Αναγνώριση της έμφυλης βίας: Οι μαθητές θα μάθουν να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της έμφυλης βίας και να διακρίνουν την εμφάνισή της.
- Καλλιέργεια ενσυναίσθησης: Οι μαθητές θα εξασκηθούν στο να «μπαίνουν στη θέση του άλλου» και να σκέφτονται πως μπορεί να αισθάνεται το άτομο που υπόκειται έμφυλη βία. Με τον τρόπο αυτό, θα κατανοήσουν και θα ευαισθητοποιηθούν στις επιδράσεις της έμφυλης βίας στην ψυχική υγεία του ατόμου.
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης: Οι μαθητές θα καλλιεργήσουν κριτική σκέψη απέναντι σε περιστατικά έμφυλης βίας, ώστε να είναι σε θέση να τα αξιολογούν και να τα διακρίνουν στην καθημερινότητά τους.
- Ανάπτυξη στρατηγικών αντιμετώπισης και προστασίας: Οι μαθητές θα εκπαιδευτούν και θα υιοθετήσουν στρατηγικές για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας όταν την αντιλαμβάνονται σε τρίτους, ενώ, παράλληλα, θα αναπτύξουν στρατηγικές για την δική τους προστασία σε περιπτώσεις που οι ίδιοι μπορεί να βιώσουν το φαινόμενο.

Πρέπει να μας αγχώνει το άγχος;

Ομάδα 25-30 μαθητές, διάρκεια 70 - 90 '

Εισηγήτρια: Γιώτα Ανδριανού, Ψυχολόγος – Συστημική Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση του άγχους, ως μιας απαραίτητης βιολογικής λειτουργίας, η οποία όμως πολλές φορές ξεφεύγει από τον έλεγχό μας. Επίσης, το πρόγραμμα έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους μαθητές με πρακτικές που βοηθούν στο έλεγχο και την αντιμετώπισή στρεσογόνων καταστάσεων. Ειδικά για το Λύκειο, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση των παιδιών γύρω από το άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων και στην επίδειξη πρακτικών τρόπων για την αντιμετώπισή τους.

Στόχος του προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά πως η απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις - το άγχος δηλαδή- είναι μια φυσιολογική βιολογική διεργασία. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, στην καθημερινότητά μας, κατακλιζόμαστε ταυτόχρονα από πολλές καταστάσεις που είναι δυνητικά στρεσογόνες, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας και αυτό να παρεμποδίζει την λειτουργικότητά μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει με την εισηγήτρια να ρωτά τους μαθητές σχετικά με το πώς εκείνοι κατανοούν το άγχος. Πιο συγκεκριμένα θα τους ζητηθεί να απαριθμήσουν δυνητικά στρεσογόνες για αυτούς καταστάσεις αλλά και να περιγράψουν πώς ο οργανισμός αντιδρά σε καταστάσεις στρες (ταχυπαλμία, εφίδρωση, έντονη γαστρεντερική δραστηριότητα, αίσθηση κρύου ή και υπερβολικής ζέστης). Στη συνέχεια, θα περιγραφεί από τον εισηγητή ο βιολογικός μηχανισμός του στρες. Θα δοθούν στα παιδιά πληροφορίες σχετικά με την ορμόνη κορτιζόλη που εκκρίνεται από τα επινεφρίδια και είναι η βασική “υπεύθυνη” για όλα όσα μας συμβαίνουν όταν αγχωνόμαστε. Τα παιδιά στην συνέχεια, με την καθοδήγηση του εισηγητή, θα κληθούν να σκεφτούν γιατί ίσως και να είναι απαραίτητη μια τέτοια απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις και ποιοι θα ήταν οι δυνητικοί κίνδυνοι της μη απόκρισής μας σε καταστάσεις που φυσιολογικά μας προκαλούν άγχος. Αμέσως μετά, θα συζητηθεί γιατί σήμερα μας απασχολεί τόσο πολύ το άγχος. Πιο συγκεκριμένα, θα εξηγηθεί στα παιδιά πως λόγου του σύγχρονου τρόπου ζωής αλλά και των πολλών υπέρμετρων ίσως, απαιτήσεων που έχουμε από τους άλλους και τον εαυτό μας, δεν μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας, το οποίο και τελικά αποτελεί τροχοπέδη στην καθημερινότητά μας. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί μια δραστηριότητα κατά την οποία ο εισηγητής θα δείξει στα παιδιά κάποιες από τις τεχνικές που υπάρχουν για να μετριάσει και να ελέγξει κανείς το άγχος του.

Δραστηριότητα: Τα παιδιά θα κληθούν, αν θέλουν να καθίσουν στο πάτωμα. Όσα δεν επιθυμούν θα παραμείνουν στην θέση τους. Η εισηγήτρια, που θα συμμετάσχει και η ίδια στη δραστηριότητα, θα δείξει στα παιδιά τεχνικές αναπνοής και απλού διαλογισμού και συγκεντρώσεις, που μας βοηθούν να ξεπεράσουμε το άγχος μας και να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε επαρκώς σε στρεσογόνες καταστάσεις, π.χ ένα διαγώνισμα. Η εισηγήτρια θα μοιραστεί με τα παιδιά διάφορες θετικές σκέψεις που μπορούν να κάνουν για τους άλλους και τον εαυτό τους οι οποίες και μας βοηθούν να νιώσουμε καλύτερα σε κατάσταση στρες. Τέλος, θα δοθεί χρόνος στα παιδιά να εξασκήσουν αυτές τις μεθόδους, να κάνουν ερωτήσεις και να περιγράψουν πώς αισθάνονται πριν και μετά την εξάσκηση αυτών των πρακτικών.

Κ Ο Ι Ν Ω Ν Ι Κ Ε Σ Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ε Σ

Ποιοι φίλοι...

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90 '

Εισηγητές: Μάριος Κουκουάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός, Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ

Πανεπιστημίου Αιγαίου

Θέμα του προγράμματος είναι η περιπέτεια της εφηβείας και η αγωνιώδης διαδικασία των εφήβων να βρουν απαντήσεις στις ερωτήσεις «Ποιος είμαι;» και «Ποια είναι η θέση μου στον κόσμο;». Σε αυτό το παιχνίδι αναζήτησης απαντήσεων πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι φίλοι και η οικογένεια κάνοντας τη ζωή περισσότερο περίπλοκη για τον έφηβο και την έφηβη. Βασικά θέματα του προγράμματος είναι οι αλλαγές που παρατηρούνται στη μετάβαση από την

παιδική στην εφηβική ηλικία, καθώς και οι σχέσεις με τους συνομήλικους και με τους γονείς στην πρώτη εφηβεία. Το πρόγραμμα αξιοποιεί τεχνικές εκπαιδευτικού δράματος με βάση την ιστορία ενός μαθητή μέσης εφηβείας.

Ειδικότερα μέσα από την ιστορία και τις δραστηριότητες προσδοκούμε οι μαθητές/τριες:

- να αντιμετωπίζουν την πολυπλοκότητα της εφηβικής ζωής και τα ερωτήματα σχετικά με την ταυτότητα ως ένα στάδιο αυτοσυνειδησίας στη ζωή κάθε ανθρώπου
- να αντιλαμβάνονται ότι στο πλαίσιο της αναζήτησης ταυτότητας οι αποφάσεις, που παίρνει ο έφηβος, και οι επιλογές, που κάνει, έχουν τις συνέπειές τους
- να αναλύουν την επίδραση που έχει το οικογενειακό, σχολικό και φιλικό (συνομήλικο) περιβάλλον στο φαινόμενο του εκφοβισμού και τη δυναμική των σχέσεων μεταξύ των προσώπων που πρωταγωνιστούν στα σχετικά περιστατικά και αυτών που τα παρακολουθούν.

«Η μνήμη του μέλλοντος»

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90 '

Εισηγητές: Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

**Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός, Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ
Πανεπιστημίου Αιγαίου**

Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να σκεφτούν και να αναστοχαστούν το θέμα της προσωπικής και συλλογικής ευθύνης κάθε ανθρώπου για τον κόσμο που κληροδοτούμε στο μέλλον και τι μπορούμε να θυσιάσουμε για να είναι το μέλλον καλύτερο. Το πρόγραμμα βασίζεται σε δραστηριότητες βιωματικής μάθησης και εκπαιδευτικού δράματος. Στην αρχή του προγράμματος οι εμψυχωτές σε ρόλο παρουσιάζουν την κεντρική ιστορία και συστήνουν στους μαθητές τους πρωταγωνιστές της δράσης που έχουν πολλά κοινά με τη ζωή τους. Πρόκειται για ένα παιδί ηλικίας 12 ετών που έρχεται από το μέλλον και θέλει να μάθει περισσότερο για το παρόν των μαθητών/τριών και ποιο είναι το αποτύπωμα που αφήνουν για αυτούς στο μέλλον. Μέσα από μία συναρπαστική περιπέτεια οι μαθητές και μαθήτριες αναστοχάζονται τη ζωή τους και τη δράση τους και σκέφτονται ποια είναι οι ευθύνες τους για το μέλλον το δικό τους, του περιβάλλοντος και όλης της ανθρωπότητας. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σε σχέση με τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, την ατομική και συλλογική ευθύνη και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Με την παροχή εκπαιδευτικού υλικού, με την αξιολόγηση και τον αναστοχασμό -και- από τους εκπαιδευτές της ανταπόκρισης των μαθητών πάνω στο γνωστικό περιεχόμενο.

Διευθύντρια ΙΑΛ: Καλή Κυπαρίσση

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Ιωάννα Ρωμηού

Τηλ. επικοινωνίας: 216 900 3722, 216 900 3700

Ηλεκτρονική διεύθυνση: romiou@laskaridisfoundation.org

Ιστοσελίδα: www.laskaridisfoundation.org